

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

209

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"שִׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל"

להינצל מן האונס

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

מהעבירה, למדים מכאן דחבר הזה שקבל עליו להזהר בקלות כבחמורות וגם השתא חבר הוא, אלא מכיון שתקפו יצרו מעלים הוא מעצמו הפחד והמורא מהאיסור ועונשו ולא הוי מזיד גמור להתחייב מיתה, כי שכלו ומחשבתו מעורפלים ע"י תוקף תאותו והוי דינו כשוגג ולכן בעינן שיתרו בו בפה מלא את העונש שיקבל

כב"ד, אז בשומעו התראתם יקבל המורא מהעבירה ויפרוש.

זה שאמר ריב"ז לתלמידיו (ברכות' כח:): ' "יהי רצון, שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם" אמרו לו תלמידיו: "עד כאן?" אמר להם: "ולוואי, תדעו כשאדם עובר עבירה, אומר: 'שלא יראני אדם' " ' היינו: שיודע שזוהי עבירה על רצון השי"ת ויודע גם שיענש על עבירתו בכל חומר הדין, ככל זאת אפשר שיתעלם מזה ויעבור כל זמן שאין אדם רואהו, משא"כ אם תפתח הדלת ויש חשש שמא יראהו אדם הרי הוא

המשך בעמ' 2 <<<

אחז"ל (ילד"ש יג) זה שאמר הכתוב (משלי כח): "שִׁלַח דְּבָרִים בְּיַד כְּסִיל" וכי כסילים היו המרגלים והלא נאמר: "שִׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים" וכל מקום שכתוב "אֲנָשִׁים" הם צדיקים, אלא על שהוציאו דיבה, שנאמר: "וּמִוֹצֵא דְבַהּ הוּא כְּסִיל" (משלי י) גדולים היו ועשו עצמם כסילים ועליהם אמר משה: "כִּי דֹר תִּהְיֶה הָמָּה", שנבחרו מכל

ישראל על פי הקב"ה ועל פי משה. שהיו צדיקים בעיני ישראל ובעיני משה ואף משה לא רצה לשלחם מדעת עצמו עד שנמלך בהקב"ה על כל אחד ואחד ואמר לו הקב"ה ראויין הן. לסוף מ' יום נהפכו ועשו כל אותה צרה'.

כבר עמדו רבים היאך יתכן שאנשים צדיקים גדולים כאלו, יהפכו לרשעים גמורים בזמן קצר כזה?

עוד יותר קשה שבגמ' (סוטה' לה.) דרשו את הפסוק: "וַיִּלְכוּ וַיָּבֵאוּ אֶל מֹשֶׁה", 'אר"י משום רשב"י: "מקיש הליכתו לכיאתו, מה כיאתו בעצה רעה, אף הליכתו בעצה רעה' ע"כ. הרי שכבר

בהליכתו נהפכו לרשעים וזה תימה יותר גדולה, שאחרי שנבחרו הצדיקים האלו לתור את הארץ ע"פ ישראל וע"פ משה וע"פ השי"ת ורק התחילו בשליחותם כבר נהפכו להרשיע בעצה רעה, היאך יתכן ירידה נוראה כזו ובזמן מועט כזה לאנשים צדיקים גדולים כאלה?

בגמרא (סנהדרין' מא:) יש מחלוקת אם חבר צריך התראה, או לא, ריב"ז אמר שחבר (ת"ח) אין צריך התראה, שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד. והחבר בודאי מזיד הוא שיודע שזה אסור. אבל רבנן סברו שאפילו חבר צריך התראה, דאם מתריץ בו היה פורש

"שַׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל"

פורש מיד ואע"פ שהוא באמצע העבירה ובתוקף תאווה, אפ"ה החשש הזה שעינו של אדם תשורנו מסלקת ממנו כל התאוה כאילו לא היתה, הרי כמה גדול ונפלא הוא המציאות שיהיה באדם 'מורא שמים כמורא בשר ודם'!

ועל פי זה מובן מאד מעשה דרב עמרם חסידא ('קדושין' פא.) שצעק 'נורא בי עמרם', אע"פ שידע שיש כאן חשש גדול של חלול השם, אבל ידע גם זאת שמכיון שתקפו יצה"ר עד שכבר עלה על הסולם, שוב לא יועיל לו רק מורא בשר ודם. ומצינו עוד ('כתובות' נא:): 'אמר רבא: כל שתחילתה באונס וסופה ברצון, אפילו היא אומרת הניחו לו, שאלמלא נזקק לה היא שוכרתו, חשיב אונס, מאי טעמא? יצר אלבשה' ופירש"י: 'יצר אלבשה' - 'וגם זה אונס. שבתחילת בעילה שהיא באונס, הלבשה הבוועל יצר' עכ"ל.

הרי מה עצום הוא כח היצר, שכל מה שהאשה נאסרת על בעלה כשנטמאה ברצון, היינו: משום שהביאה את עצמה ברצון לידי היצר, אבל כשכבר לבשה יצרה מתחילה באונס, אע"פ שאח"כ תקף עליה תאוה ונתרצתה, מ"מ חשיבה אנוסה מתחילה ועד סוף.

ידוע מ"ש ב'זוהר' הקדוש בחטא המרגלים, שאמרו לנפשם אמנם במדבר זכינו להיות נשיאים, אבל כשנכנס לארץ לא נזכה ויורידו אותנו ממעלתנו, לכן הוציאו דיבה על הארץ שלא יכנסו לארץ עיי"ש, אמנם פשוט הוא שלא היה כאן תאוה הכבוד גסה כמו שאנו מציירים לנו בדורנו, אלא היתה מעוטפת ומכוסה בכמה כסויים של כבוד שמים ועשיית רצון ה', אבל איך שיהיה הביאור הוא, שכל זמן שהיו עוד במדבר רחוקים מליכנס לארץ, לא היתה נגיעת הכבוד יכולה למשול על שכלם הבהיר של גדולים אלו.

אבל כשהגיעו לראות בעיניהם את הארץ אשר עוד מעט ינחלו אותה, התחילו להרגיש כניסתם לארץ ואז נתעורר בעומק לבם נקודת גאווה של נשיאותם ויצאו מגאווה לתאוה הכבוד ואמרו לנפשם שבארץ לא יזכו להיות נשיאים ועשו מה שעשו, נכשלו והכשילו את כולם בחרבן ובכביה לדורות. אבל כ"ז שלא נבחרו לרגל את הארץ, היו באמת אנשים גדולים שלא היה ליצה"ר שום סבה להכשילם בגאווה ותאוה

הכבוד, כי לא היה שום חשש שיורידו אותם מנשיאותם.

ויש להבין עפ"ז למה התפלל משה על יהושע והוסיף לו על שמו, 'ה' יושיעך מעצת מרגלים', כי אם אנשים צדיקים כאלו נפלו בפח יצה"ר בשביל נגיעת נשיאותם, כ"ש יהושע היה לו נגיעה רוחנית ללכת בעצתם, כי יהושע ידע שמשה רבנו לא יכנס לארץ והוא כ"כ היה דבק ברבו 'לא ימיש מתוך הָאָהֱלָה' וחשש משה רבנו שמה יטה עצמו בעצת מרגלים כדי שישאר אצל משה רבו במדבר, לכן התפלל עליו?

ואכן מצאנו בזוה"ק (ג קנח:): 'וז"ל: 'אמר ר' יצחק: "משה אסתכל וידע דלא יצלחון בארחייהו, כדין צלי עליה דיהושע, כדין כלב הוי בדוחקא, אמר: 'מה אעביד? הא יהושע אזיל בסייעתא עילאה דמשה', מה עבד כלב? אישתמיט מינייהו ואתי לגבי קברי דאבהן וצלי תמן צלותיה". אר"י: "אורח אחרא נטל ועקים שבילין ומטא על קברי דאבהן ואסתכן בגרמיה, דהא כתיב: "וְשָׂם אֲחִימֵן שְׁשֵׁי וְתַלְמִי" עיי"ש. הרי כמה גדולים היו המרגלים וכמה מכוסה היתה עצתם הרעה בתוך כסויים של מצוה וקדושה, שמשה רבנו הוצרך להוסיף אות על שמו של יהושע שהש"ת יושיעו מעצת מרגלים וכלב העמיד עצמו בסכנה בכדי להשתטח על קברי אבות להנצל מעצתם הרעה.

סוד ההצלה בלמוד המוסר הוא, דאע"ג דחבר יודע חומר איסור העבירה וגם עונשה, אבל זה רק בשכל, משא"כ הלב אינו מרגיש ובזמן שתקפהו התאוה העין רואה והלב חומד לא יועיל לו ידיעת שכלו למנוע מהעבירה. וזהו שאמרו ('ירושלמי' ברכות' פא ה:): 'עינא וליבא, תרי סרסורי דעבירה', סרסורים גדולים שאינם מרפים מהאדם, אבל למוד המוסר הוא מעין התראה לעורר הרגשת הלב בגנות העבירה וההפסד והאבדון אשר נמצא בה ולהוכיח עצמו בזכרו עונשה ונמצא בא לידי מורא ופחד מלעבור העבירה. וכמ"ש ריב"ז לתלמידיו: 'יהי רצון, שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם'.

הגרי"ס זצוק"ל אמר: שצריך לקבוע שעה אחת כל יום ללמוד המוסר בהתפעלות, כדי לעורר לבו של האדם לעזוב ארחות פריץ וליכנס לדרך חיים

הנצחיים בזה ובבא, מעשה שהיה לנו 'ועד' אצל הגרי"ב בלאזער זצוק"ל והראה לנו בפועל איך לומדים מוסר, הרים את קולו והתחיל בניגון המוסרי וצעק: 'סוד החסידות ושרש העבודה התמימה, שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו', נודעזענו כולנו וירדו דמעות מעינינו! כי חדרו הניגון והמלים אל עומק הרגשת הלב.

כמו כן, אני נזכר בימי נעורי בא חזן גדול לעירנו והתפלל לפני העמוד בערב וכשאמר 'זהסר שטן מלפנינו ומאחרינו' געה כל העם בכביה. ויש לשאול וכי לא ידעו גם מקודם פירוש המלים מה שאמרו? ובכל זאת לא בכו! אבל החזן בקולו הנעים וניגונו נגע בנימי הלבבות ופירוש המלים שידעו מכבר בשכלם, הרגישו עכשיו גם בלבותיהם ויבכו!

ולכן כלב שנתן כל לבו בהשתטחו על קברי אבותיו שינצל מעצת מרגלים, זכה להציל את עצמו מצפרני יצה"ר הרוחני ובחז"ל ('סוטה' יב.) אמרו שכלב נקרא בכמה שמות: 'ישר; שישר את עצמו. שובב; ששיבב את יצרו. אשחור; שהושחרו פניו בתעניות... תקוע; שתקע את לבו לאביו שבשמים' ופירש"י: 'שישר את עצמו' - מלטעות את טעות המרגלים'. 'זהכי נמי, קרי ליה מרד; על שם שמרד בעצת מרגלים. ארדון; שרדה ביצרו' שהיה מסיתו לטעות עמהם וקבל עליו תעניות הרבה שינצל מעצת מרגלים ותקע את לבו לאביו שבשמים שלא להיות בעצת מרגלים.

הרי כמה היה צריך כלב לעבוד בכדי להנצל מעצת מרגלים וכ"כ למה? 'כי כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו' (סוכה נב.) ואותם האנשים כ"כ גדולים היו, שיצה"ר הרוחני תפס אותם במלקחים מכוסים באש של קדושה ולכן הוצרך משה רבנו להתפלל על יהושע. וכלב, חל עליו שם מרד ושובב שהיה צריך למרוד בעצתם, ישמע חכם ויוסיף לקח בהצטרף כל השמות יחד, הרי נוראות ישמיעונו באיזו סכנה היה כלב בעת ההיא לטעות אחרי עצתם כי גדולים מאד היו ועצתם היתה יכולה להפיל גם את כלב, אלא זכה כלב 'ועבדי קלב עקב היתה רוח אחרת עמו', כלומר: ברוח שלו לבד היה עלול ליפול בעצתם, אלא נסתייע מן השמים ו'היתה רוח אחרת עמו' והגיע לכל ההצלחה שהגיע. ('לב אליהו') ■

עלי הגיון

"ויהס כלב את העם אל משה"

איך היסה כלב את העם הזועם?

שאלה זו: "נשאל נשאל דוד מעמדי עד בית לחם". הוא, לעומת שאול, מכנה את דוד באותו ענין עצמו בשמו המלא. כך נהג גם כלב. בחמתו הבין שלא יצליח להשתיק את העם, אלא אם כן יצור את הרושם שהוא מתכוון לדבר נגד משה. לכן פתח ואמר: 'וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם?' הוא כינה את משה בשם אביו ולא בשמו והעם היה סבור שהוא עומד לדבר בגנותו והשתתק. מיד פתח כלב בדברי שבח על מסכת מעשיו של משה לעם ישראל מיציאת מצרים, דרך קריעת ים סוף והורדת המן במדבר. ■

למה? ומדוע חשבו, על פי תחילת דבריו של כלב, כי הוא מתכוון לדבר בגנותו של משה? מסביר זאת בעל ה'נתיבות': מקובל שמי שמדבר על אוהבו קורא לו בשמו. אבל מי שמדבר על שונאו מזכיר אותו רק באופן עקיף, למשל, על פי שם אביו. שואל המלך כשזועם על דוד אמר (שמואל א כ כז): "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלקח". הוא כינה אותו "בן ישי" ולא בשמו המלא "דוד". יהונתן, בנו האוהב של דוד, השיב לו על

כלב השתיק את המון העם שהיה נרגש ונסער מדבריהם המפחידים של המרגלים. כיצד הוא הצליח לעשות זאת? הגמרא במסכת 'סוטה' (לה.) אומרת: שכלב אמר לעצמו שאם הוא יספר להם את מה שעל לבו הם ישתיקו אותו. התחיל לומר להם: 'וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם?' והם חשבו כי הוא בא לומר את גנותו של משה והשתתקו. אז אמר להם: 'הוציאנו ממצרים. וקרע לנו את היס. והאכילנו את המן. אם יאמר, עשו סולמות ועלו לרקיע, לא נשמע לו? עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוֹכַל

מצוה

מצות הפרשת חלה

מצות חלה המופיעה בפרשת השבוע היא מכ"ד מתנות כהונה

מיוחדים למצות חלה. האחד: לפי שחיותו של האדם הוא במזונות ורוב העולם חי על לחם רצה ה' לזכות את ישראל במצוה תמידית הקשורה בלחם, כדי שתנוח בו הברכה. טעם נוסף: כדי שהכהנים יוכלו לחיות בלי יגיעה כלל. בכל תרומה אחרת, כמו תרומת הגורן, הם יגיעים, מעבירים אותה וטוחנים אותה. בחלה הם מקבלים חלקם בלא יגיעה כלל.

עיסה מוכנה. ה'חתם סופר' אומר: כי מצות חלה והנאמר בה: "מראשית ערסתיכם תתנו לה" בדרך משל ויש המוסיפים סגולה, לחנוך הילדים. כך, אם תטלו מראשית עריסותכם ותפרישו חלה, תדאגו גם לילדכם, בעוד הם מוטלים בעריסה, רכים כעיסה ותטעו בהם אהבת תורה ויראת שמים ולא תדחו זאת. ככל שתקדימו להשפיע על הילד בעודו רך, החנוך שלכם ובמקרה זה של האמהות, יניב פרי. ■

אבל, חכמים תקנו להפריש חלה בכל מקום ובכל זמן ובזמן הזה, כאשר הכהנים אינם אוכלים בה בשל טומאתם, שהרי אסור לאכול חלה בטומאה, מקילים בה ומפרישים רק כזית המושלכים לאש. במסכת 'עדויות' (א ב): נחלקו לגבי שעור העיסה החייבת בחלה וההלכה נקבעה כדעת חכמים שעיסה חייבת בחלה אם היא עשויה לפחות מקב ורבע קמח של צפורי, שנפחם הוא י"ג בצים וחמישית, כלומר: כשנים וחצי ליטרים. בעל ספר ה'חנוך' מביא שני טעמים

יותר ויותר נשים מהדרות לאחרונה במצות הפרשת חלה שסגולותיה רבות. המקור למצוה זו הוא בחמשת פסוקים המופיעים לקראת סופה של פרשת השבוע ועיקרם: ב"ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה" (טו כ). הפסוק: "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה" (טו יט) מורה לנו כי מצות חלה נהגת רק כשהבצק נעשה באחד מחמשת מיני דגן: חיטים, שעורים, כוסמים, שבולת שועל ושיפון. מהפסוק: "מראשית ערסתיכם תתנו לה" תרומה" (טו כא). לומדים חז"ל שצריכים לתת לכהן כדי מתנה ממש, אחד חלקי עשרים וארבע מעיסה. האופה לשם פרנסה מפריש רק אחד חלקי ארבעים ושמונה. מהנאמר: "והיה באכלכם מלחם הארץ" לומדים חז"ל שרק בארץ ישראל חייבים בחלה. ומהכתוב: "בבאכם אל הארץ" (טו יח). לומדים שחייבים במצוה זו רק כשכל ישראל מצויים על אדמתם.

"ועשו להם ציצת"

שבע פעמים נמצאת האות ת' בפסוק זה ולא בכדי

פנינים לפרשה

"שלח לה אנשים" (יג ב)

כתב רבינו אפרים ז"ל: סופי התיבות: חכ"ם, לומר שישלח אנשים חכמים הראויים לשליחות זו ואם אינו חכם אינו ראוי לשליחות ועל שליח שאינו חכם אמר הכתוב ב'משלי' (כו ו): "שלח דברים ביד פסיל".

"שמעו פי אתה ה' בקרב העם... וצננה עמד עליהם" (יד יד)

יש להתבונן: מדוע נאמר בפסוק לשון שמיעה ולא לשון ראייה, שהרי הראיה גדולה היא מהשמיעה. ולא תהא שמיעה גדולה מראיה?

וכתב בזה רבינו מאיר שמחה בספרו 'משך חכמה': 'פירוש, שהאומות לא ראו העננים. וכמו דרדריש בספרי (בהעלתך י לד): על ישראל הוא מאיר ואינו מאיר לעו"ג, עיי"ש ולכך רק "שמעו".'

"ועתה יגדל נא" (יד יז)

כתב רבינו יעקב 'בעל הטורים': "יגדל" - יו"ד גדולה. אמר אם נסוך ב' נסיונות זכור להם צדקת אביהם שנסית אותו ב' נסיונות'.

"והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה: והעמלקי" (יד כד)

כתב רבינו בחיי: גם בכאן רמז את השם המיוחד למפרע - "שמה וזרעו יורשנה: והעמלקי" סופי התיבות הוי"ה, להורות כי מדת הדין מתוחה כנגדם. ועל כן יגזור עליהם שישתקעו במדבר וילכו למפרע ויחזרו לאחוריהם דרך ים סוף.

"חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה" (טו כ)

ד' פעמים נאמר בכתוב הזה לשון "תרומה".

כתב רבינו אפרים: שבא הדבר לרמוז על ד' סוגי תרומות; 1. תרומה גדולה. 2. מעשר ראשון. 3. מעשר שני. 4. מעשר עני. גם ירמוז בזה הכתוב על ארבע המקבלים את התרומות, הלא הם: 1. כהן. 2. לוי. 3. מוליך לירושלים. 4. העני. ואם תמנה גם את החלה המוזכרת בכתוב, נמצא חמשה מיני תרומות וכנגדם חמשה מיני בעלי חיים כשרים לקרבן, הלא הם: 1. השור. 2. הכבש. 3. העז. 4. התורים. 5. ובני היונה.

"ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש" (טו לב)

יש להתבונן מה בא הכתוב להשמיענו שהיו ישראל במדבר וכי אין אנו יודעים שהם נמצאים כעת במדבר ולא היה לכתוב אלא "וימצאו איש מקשש עצים" ולשם מה הוקדם לכך שהיו במדבר, דבר שידוע זה מכבר, אתמהה?! יתכן שרש"י עמד על הערה זו וביארה בדבריו, עיון בפירושו היטב.

רבינו האור החיים הקדוש כותב לבאר בזה ביאור נחמד, על פי מה שאמרו חז"ל במסכת 'שבת' (צו:): 'אמר רב יהודה אמר שמואל: "מקושש מעביר ד' אמות ברשות הרבים היה" כלומר: שעבר באיסור שבת של העברה ארבע אמות ברשות הרבים.

והנה דבר זה שהמדבר הוא נחשב כרשות הרבים אינו דבר ברור מאליו, שבמסכת 'שבת' (ו.) למדנו כברייתא שרשות הרבים היא 'סרטיא ופלטאי' גדולה, או מבואות המפולשים להם והקשו בגמרא שם, למה לא מנה התנא כברייתא גם את המדבר? וכמו שמבואר כברייתא אחרת שהמדבר הוא גם כן בכלל רשות הרבים! ותיירץ על כך אביי: 'כאן בזמן שישראל שרויין במדבר, כאן בזמן הזה ופרש"י: 'בזמן שישראל שרויין - חשיבא רשות הרבים בזמן הזה - אינו מקום הילוך לרבים' והשמיענו התנא כברייתא שכתוב

בה המדבר, שאם מאיזה טעם וסבה יהיו הרבים מצויים עכשיו במדבר תדיר, יהא ג"כ נחשב בכלל רשות הרבים.

למדנו מכל זה, שהמדבר מצד עצמו אינו נחשב רשות הרבים וממילא המעביר בו ארבע אמות אינו עובר באיסור שבת של העברת ארבע אמות ברשות הרבים ורק בזמן שהיו ישראל במדבר שהיה מקום הילוך לרבים, נעשה בו שם רשות הרבים ומשום כך המקושש שהעביר בו את העצים ארבע אמות עבר באיסור שבת. מעתה יתבאר היטב, מדוע הקדים הפסוק לומר: "ויהיו בני ישראל במדבר", שרק משום שהיו במדבר נחשב רה"ד ונתחייב המקושש על העברתו חיוב מיתה. ועי' בדברי האוה"ח הק' מה שהמשיך לבאר לפי דעות הסוברים שהיה חיוב משום תולש, או משום מעמר.

"ועשו להם ציצת" (טו לח)

כתב רבינו האור החיים הקדוש: 'טעם אומרו וא"ו בתחילת הענין, לפי מה שאמרו ז"ל שכתבתי בפסוק "ויאמר", שאמר משה לה' בימי החול לובשין תפילין וזוכרים וכו' עד כאן. לזה כשבא לומר לו שיעשו ציצית יש מקום לטעות, כי מצוה זו תהיה במקום תפילין; רצה לובש תפילין, רצה לובש ציצית בלא תפילין. ואפילו בשאר ימים שבאחד מהם יספיק לזכירת המצוות, לזה אמר: "ועשו" וא"ו מוסיף, שמצות תפילין במקומה עומדת ומוסיף מצות ציצית'.

"ועשו להם ציצת" (טו לח)

כתב רבינו אפרים ז"ל: מן העשייה ואילך מוזכר בכתוב שבע פעמים האות תי"ו: "ציצת, לדרתם, ונתנו, על ציצת, פתיל, תכלת", שהם יחד כ"ח מאות. ששבע פעמים ת' עולה למנין כ"ח מאות. בא לרמז על מה שאמרו חז"ל במסכת שבת (לב:): 'כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים', שהם מנין כ"ח מאות עבדים. ■

מוסר

"מִדּוּעַ לֹא יֵרָאֵתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדֵי בְּמִשְׁחָה"

המקור לעון ביזוי תלמידי חכמים

ב'שלחן ערוך' 'יורה דעה' (רמג 1) נפסק: כי 'עון גדול הוא לבנות תלמידי חכמים, או לשנאותן. וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל "פי דבר ה' בְּזָה".'

המקור הראשון להלכה זו, הוא בפרשה שלנו, פרשת 'שלח'. "פי דבר ה' בְּזָה וְאֵת מִצְוֹתוֹ הִפְרֵת הִפְרֵת הִנְפֵּשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ".

ואכן, בעון ביזוי תלמידי חכמים חרבה ירושלים כפי שנאמר במסכת 'שבת' (ק"ט): 'לא חרבה ירושלים, אלא בשביל שבזו תלמידי חכמים' ובאותו מקום: 'אמר רבי יהודה אמר רב: "כל המבזה תלמיד חכם, אין רפואה למכתו".'

הרבה מסופר על גודל עונו של המבזה תלמידי חכמים, אבל אחד מהמקרים הקשים שאירע לפני כ-460 שנה ב'סלוניקי' נכתב כמעלה משלש מאות שנה מאוחר יותר, על ידי כותב האגרת רבי מרדכי מאושמינא ב'אגרת החלום' הנוראה המפורסמת שכתב והשאיר אחריו כצוואה לדורות. באגרת מסופר, על מעשה נורא באיש בליעל אחד, שהרב יוסף בן לב הוציא פסק דין נגדו, פגש את המהר"י בן לב ברחוב וסתר לו על לחיו לעיני קהל ועדה ואף אחד לא מחה בידו, משום שהיה עשיר גדול, תקיף ואלים. כאשר הגיע המהר"י בן לב לפני חנות של בשם אחד, קרע את בגדיו ואמר: "שומו שמים על זאת".

באותו לילה נכנס הבשם לחנות כשנר בידוראה שם עכבר. כאשר ניסה להתקרב אליו, התלקחה הסחורה שבהחנות ופרצה דליקה גדולה. באותה דליקה עלו באש כחמשת אלפים בתים של יהודים וכמה בתי כנסת ובתי מדרשות. מספר ההרוגים הגיע ל-314 שהוא כמנין אחד משמותיו של הקב"ה.

באגרת, אותה כותב רבי מרדכי מאושמינא לצדיק מאנטיפלע הוא מספר: "הנני לספר לכם מעשה נורא... שאירע לי בליל ערב יום כפור. בלומדי אז שעור הקבוע לי נפלה עלי תרדמה וישנתי. בחלומי בא אלי איש הדר, בתואר פנים וזקנו מגודל. בהביטו אלי נרתעתי, אחז בידי ואמר: 'מה לך נרדם, קום קרא אל אלקים'. נרתעתי מאד ואיקץ והנה חלום. אמרתי: 'חלומות שוא ידברו'. בכל זאת

על מטתי, באמצע שנתי בחלומי והנה בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל. זיו תוארו היה נורא מאד ומעוטף בלבנים וקרב אלי ואמר: 'עד מתי יהיה לי טרחא עבורך לילך אצלך ממקומי הנכבד? אז התחזקתי ואמרתי לו: 'בזכות התורה ובזכות התנאים והאמוראים שלמדתי אותם ויגעתי בהם הנני מבקש מכם להגיד לי כל ענין השליחות שלכם ולבאר לי בביאור יפה שאוכל להבינם'. אז הלך איתי לחדר יפה ונעים מקושט בתכשיטין לא תשבע עין מלראות זאת. אמר לי: 'שב בני ואגלה לך ענין סתר וזה השליחות שלי'. וישבתי על כסא אחד והוא ישב אצלי ואמר לי: 'הנני מגלה לך נסתרים'.

תדע שאני מהר"י בן לב ובעת שהייתי בחיים בזה העולם ישבתי על כסא דין לשפוט בין איש ובין רעהו ובאו אלי שני אנשים בדבר איזה משפט ויצא אחד מהם חייב ולא רצה לציית הדין מחמת שהיה איש אלים. אז הזהרתי אותו באזהרה הידועה ויצאתי לחוץ. בא אלי האיש הנ"ל, שיצא חייב והכה אותי על לחיי וענין זה חקוק על עצמותי עד היום ואין לו שום תקומה עד היום. ונגזר עליך, שאתה מיוצאי צאצאי לתקן אותו ותהיה לו תקומה על זה.

אז נרתעתי ונשתוממתי ונשארתי כאבן דומם ערך רבע שעה. לאחר זה נגע בפי ואמר לי: 'מה זה שתקת?' אז התחלתי לבכות מאד ואמרתי: 'לא ידעתי במה אתקן אותו, כי אין לי ידיעה ביחודים ובכונות'. אז אמר לי: 'תדע שגם נגזר עליך אשר תקנה הספר 'שו"ת מהר"י לב' ותלמד אותו בקביעות עד שיהיה שגור על פיך מראשו ועד סופו. אז תהיה תקומה אליו ויוכל לעלות ממדרגה למדרגה'. אמרתי לו: 'כמה אלמד התשובות הנ"ל עד שיהיה שגור על פי? אמר לי לא פחות מארבע שנים'...

החלום הנורא המתואר באגרת נכתב, כאמור, כמאה וחמישים שנה לאחר ביזוי של המהר"י בן לב שבעקבותיו התרחש האסון הגדול על יהדות סלוניקי וכותב האגרת רבי מרדכי מאושמינא היה לגדול מפיצי שמעו ותשובתיו של המהר"י לב שהיה מגדולי הפוסקים לפני למעלה מ-400 שנה. ■

היה לבי נוקפי וחרדה גדולה נפלה עלי. הלכתי עוד לישון על מיטתי. והנה בחלומי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל ועוד שני אנשים עמו. אמרו לי שני האנשים: 'תדע שזה חלום אמת ולא תאמר נואש'. השתוממתי מאד. אז קרא אלי איש הדר הנ"ל ואמר לי: כי 'אני בשליחות מעולם עליון בא אליך'. אז התחזקתי ואמרתי לו: 'ובאיזה שליחות באתם אלי? ומחמת הקול הגדול שדברתי בו הקיצותי משנתי והנה חלום. ואמרתי עוד פעם: 'החלומות לא מעלין ולא מורידין', בכל זאת, מחמת שהיה לבי נוקפי ונפלה חרדה עלי לא ישנתי עוד בלילה הזה.

ביום כפור בכיתי מאד, בכיה גדולה, שלא הורגלתי בה מעולם ולא ידעתי מה זו הבכיה שאני בוכה כל כך. אמרתי בלבי שאפשר מחמת החלום הנ"ל ולא היה לי חלום עוד עד שמיני עצרת. אז ישנתי בלילה בתוך הסוכה, כמנהגי ובאמצע שנתי בא אלי עוד פעם איש הדר הנ"ל בבגדי לבן. נרתעתי בהביטי אל גודל יופיו ומראהו הנורא מאד. אז קרא האיש ואמר אלי: 'הבכי שבכית ביום כפור הועיל מאד, עד ששלחוני להבינך ולהגיד לך אשר תוכל לתקן ולבטל הגזירה'. אז אמרתי לו: 'לא ידעתי מה אתקן ומה זו הגזירה? ושתק האיש הנ"ל ועמד בשתיקתו ערך רבע השעה.

התחלתי לבכות מאד בחלומי ואמרתי: 'לא ידעתי מה זה החטא הגדול שחטאתי על ששלחו לי שלוחים מהעולם העליון'. בכיתי הרבה מאד בחלומי ומחמת גודל הבכיה הקיצותי משנתי. בהקיצתי, לא אמרתי עוד שזה רק חלום ודברים בטלים, כי ראיתי אשר דבר הוא. וביום שמיני עצרת הייתי בשמחה גדולה מאד ולא ידעתי מה זאת השמחה אשר מעולם לא היתה לי. בליל שמחת תורה, כאשר ישנתי

רמז

"וַיִּמְתּוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דַבַּת הָאָרֶץ רָעָה בְּמַגֵּפָה לְפָנֵי ה' "

רמז בפסוק, לדברי רש"י, שהמרגלים חטאו בלשון ומתו מדה כנגד מדה בלשון

שדברי רש"י נרמזים במפורש בתורה. נאמר בפסוק: "עַד מָתִי לְעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת" המלים "מָתִי לְעֵדָה" הם ראשי תיבות: מלשונם תולעים יוצאים לטבורם על דבת הארץ. ■

"בְּמַגֵּפָה" ולא "בְּמַגֵּפָה" (בשוא) וזהו "לְפָנֵי ה'" באותה הראויה להם על פי מדותיו של הקב"ה, שהוא מודד מדה כנגד מדה' אומר החיד"א בספרו 'נחל קדומים':

רש"י על פסוק זה אומר: 'באותה מיתה ההגונה להם, מדה כנגד מדה! הם חטאו בלשון ונשתרכב לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאין לתוך טבורם. לכך נאמר:

מעשי גדולים

"וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם"

תשובתו של רבי יצחק מוולוז'ין בויכוח עם 'רב מטעם' בענין מצות ציצית

קצרות והלא ודאי גם לדר' ליליינטאל יש ציצית ואנחנו לא רואים אותה כלל?" השיב לו רבי יצחק מוולוז'ין: "מצות ציצית ניתנה לנו כדי שנזכור את המצוות שציוה אותנו הקב"ה וכמו שנאמר בתורתנו: "וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם". הזכרון, כידוע לכבודו, אינו שוה אצל כולם. דר' ליליינטאל, שהוא 'משכיל', הוא כנראה בעל זכרון ודי לו בציצית קטנה וקצרה כדי להזכר בכל המצוות. כנגד זה, אני יהודי מהישוב הישן, שזכרונו כבר תש וחלש, כדי לזכור את כל המצוות אני זקוק לציצית גדולה ולפתילים ארוכים".... ■

יצחק מוולוז'ין והקניט אותו: "בשביל מה אתה זקוק לטלית גדולה מצויצת

בציציות ארוכות כל כך? אי אפשר לו לאדם להיות ירא שמים וללבוש ציציות

בימי הצאר ניקולאי הראשון נערכה אספת רבנים בפטרבורג וראש המדברים בה היה רבי יצחק מוולוז'ין, גדול הדור שגם היה מקובל מאד על המלכות. האסיפה כונסה על ידי שר החנוך דאז, אוברוב ונועדה לקבל את הסכמתו של רבי יצחק ושאר הרבנים, שיכניסו היהודים שינוי באורחותיהם, יקצצו פאותיהם, יקצרו את בגדיהם וכיו"ב. היה שם 'רב מטעם', דר' ליליינטאל, שאותו אוברוב הביא אותו כדי להטיף לשינוי בלבוש ולאִימוץ אורחות הגויים. ודרך הטמיעה. באסיפה פנה השר אוברוב אל רבי

יעמדו על הברכה

- מישל בת אלאונורה תזכה להיות אשת חיל
- שלומית בת אסתר בריאות הנפש והגוף וזיווג הגון מהרה
- מאריקו בן אלידה יזכה לעלות לארץ עם כל משפחתו
- לרפואת אליהו בן ברכה מהמחלה בתוך שאר חולי עמך ישראל, אמן.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה **גנזי המלך** דברים הטעונים גניזה

אשת חיל!

התך מוזמנת ליריבצה ימים של מנוחה חופית וחודש כוחות באפירה כסרית קסמה ומרעשה ברחוב יסודית אפיונית רגושה עירך בכסדר רגושה המדרום "בית קיי" בנהריה באסון. אצלנו תקבלי חבילה משלמת ירוחמת

אכל ברשה בנחה בהשגחה מעולה וצמודה רובין שמיטה כהלכה!!!

בהשתתפותו המלאה של הרב לסרי מרצה בכיר ב"עריכים"

טיול לקברות הצדיקים

וגל זה בניהולה והשתתפותה של הרבנית לסרי ובהסכמתם ועידודם של רבנים גוונים שלי"א.

השנה שני מחזורים:
מחזור ראשון: מיט סיון עד ל"ב סיון 25/6 - 22/6 ולמינימום תשס"ח
מחזור שני: מל' תמוז עד ו' תמוז 9/7 - 6/7 ולמינימום תשס"ח
ארבעה ימים עם צבירת כוחות ושמחה אמיתית...

פרטים והרשמה: רות: 0504119222
עמליה: 0508376750

הודרוז' מס' מקומות מוגבל

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 2092

בדיקה ויעוץ מקצועי ללא תשלום

◆ כתר חרסינה 570 ש"ח
◆ שתל 490 ש"ח ◆ תותבת 1590 ש"ח
◆ תותבת גמישות ללא וויס 2990 ש"ח
◆ ישור שיניים החל מ-4800 ש"ח

רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 ◆ 03-5794757

חדש בארץ!!

בכל לילה לפני הג' הרב
אמנון יצחק
נותן שיעור ב:
4:30 מדרש 'שומר טוב' על תהלים
5:15 תפילת ותיקין

לרפואת הרב 'הורדה בן אסתר הינדה יצ"ו
הצבור מוזמן לכל השעורים
בבית כנסת אליהו הנביא רח' עוזיאל 42 ב"ב

**לפרסום
ביגנזי
המלך
צלצל
עוד היום**

**03-6762226
050-6500666**

מפעל שנפול והדפסה ל DVD | CD

- * מקבלים כל כמות לשנפול, מחירים מיוחדים לכמויות גדולות
- * אפשרות להדפסה איכותית בצבע מלא או שחור
- * כל סוגי האריזות: מעטפות, שקיות ניילון, עטיפות נייר וקופסאות פלסטיק
- * עבודה איכותית ואספקה מהירה

בלעדי: ציפוי לכה ע"ג הדיסק להעמקת הצבע והגנה על הדיסק

[שימו לב: בהדפסה רגילה אצבע לחה תגרום למריחת הצבע]

מפעל שומר שבח!!!

לפרטים והזמנות: יהונתן 050-6788867 פקס: 03-6765320

היצירה המוסיקלית האותנטית!

'משה הרועה הנאמן'

דרשזמר

דרשזמר

יצירה מוסיקלית אותנטית
מבוססת על מדרשי חז"ל
של הרב **אמנון יצחק**
בבצוע הזמר **ארו יחיאל**
סילים: הרב אמנון יצחק
לחן: ארו יחיאל ושמועון מצנבר
מיבוד ועריכה מוסיקלית:
שמועון מצנבר ואורי דמארי

'משה הרועה הנאמן'

© כל הזכויות שמורות

המקליטה נעזר בכשרותו הנצרכות של הרב יצחק ושמעון המסלטים
המקליטה נעזר בכשרותו הנצרכות של הרב יצחק ושמעון המסלטים
המקליטה נעזר בכשרותו הנצרכות של הרב יצחק ושמעון המסלטים
המקליטה נעזר בכשרותו הנצרכות של הרב יצחק ושמעון המסלטים

משה הרועה הנאמן הוא סינגל ראשון מתוך יצירה מוסיקלית מונומנטלית נדירה על דמויות התנ"ך על פי מדרשי חז"ל. את מילות ה'דרשזמר' כתב הרב אמנון יצחק והוא מכוון לבני כל הגילים, כשלמבוגרים הוא משמש תשתית להתעמק במשמעות המסרים שבדברי חכמי ישראל ולצעירים - אמצעי ליהנות מסולמות ב'היכל הנגינה' שאיש עדין לא העפיל אליהם. את ה'דרשזמר' מבצע הזמר ארו יחיאל, המוכר מבצעו המיוחד ל'יתקן הכללי' שזכה להצלחה אדירה. 30 כלים מלוים את ה'דרשזמר' במנהרות הזמן, ומסייעים בהעצמת החוויות. על ההרמוניה של הצלילים והסגנונות המוסיקליים נצחו המעבדים שמעון מצנבר ואורי דמארי. לסינגל על משה רבנו, כמו ליתר היצירות, גם גרסה סיפורית המבוצעת על ידי הרב אמנון יצחק, בליווי מוסיקלי. הסינגל 'משה הרועה הנאמן' נבחר להיות הראשון בסדרה שמופץ לצבור הרחב, בשל ספור יציאת מצרים המופיע בו והערך המיוחד שיש בו לקרב את רעיונות חג הפסח וחג שבועות לכל שכבות העם.

ניתן לרכוש במשרדי 'שופר' מתתיהו 10 בני ברק טל. 03-6777779

את הדיסק ניתן להשיג אצל המשווקים המורשים: **אלעד/פתח תקוה** - דוד יפתח - רח' שמעון הצדיק 31 052-3452260
ראש העין - יובל דעוס - רח' יבניאל שמואל 5 050-8741450 **יבנה** - יוסי שער - רח' מבצע קדש 29 057-8193355
חשמונאים - ניר יצחק - רח' קדושת לוי 10 054-8424401 **קרית ספר** - תנעמי אריאל - רח' רשב"י 19 054-8439066
ירושלים - אם-גי-אס מחשבים - רח' זאב חקלאי 2 כניסה א' 077-7657778 **גבריאל יוסף** מרכז העיר ים-052-8134544
הפצה ראשית: בני ברק - מתתיהו 10 03-6777779 **אחיעזר והסביבה** - משי מדמון - 08-9200221, משי שמעוני - 054-5460970
כפר שלם ת"א והסביבה - משי מדמון - 052-7643878 **יבנה** - עמיר צברי ספרים ותשמישי קדושה קניון - קנדי סנטר 08-9333130
יהוד - לוי אורי - רח' קפלן 34 054-8438644

דיסק זה אסור בהעתקה!